

Høringsnotat

Forslag til endringer i regelverket for sykepenger (folketrygdloven kapittel 8), omsorgspenger, opplæringspenger og pleiepenger til nærstående i livets slutfase (folketrygdloven kapittel 9)

Utsendt: 23. februar 2022

Høringsfrist: 23. mai 2022

Innhold

1. Innledning.....	4
2. Særlig om internasjonale avtaler som har innvirkning på regelverket som er omhandlet i høringsnotatet.....	4
3. Forslag til endringer i regelverket for sykepenges – folketrygdloven kapittel 8.....	5
3.1. Innledning.....	5
3.2. Unntak fra krav om å sende legeerklæring til arbeidsgiver innen 14 dager (§ 8-18)	6
3.2.1. Bakgrunn og gjeldende rett	6
3.2.2. Departementets vurderinger og forslag	6
3.2.3. Økonomiske og administrative konsekvenser	7
3.3. Sykepenges til medlemmer med kombinerte inntekter (§ 8-41)	7
3.3.1. Bakgrunn og gjeldende rett	7
3.3.2. Departementets vurderinger og forslag	8
3.3.3. Økonomiske og administrative konsekvenser	9
3.4. Presisering av at beregning av frilansinntekt skal gjøres etter reglene som gjelder for arbeidstakere, også når man er kombinert arbeidstaker, frilanser og selvstendig næringsdrivende – § 8-43	9
3.4.1. Bakgrunn og gjeldende rett	9
3.4.2. Departementets vurderinger og forslag	10
3.4.3. Økonomiske og administrative konsekvenser	10
3.5. Presisering av at de generelle vilkår i folketrygdloven kapittel 8 del I også gjelder for rett til sykepenges etter § 8-49	10
3.5.1. Bakgrunn og gjeldende rett	10
3.5.2. Departementets vurderinger og forslag	11
3.5.3. Økonomiske og administrative konsekvenser	12
4. Forslag til endringer i regelverket for omsorgspenges og pleiepenges – folketrygdloven kapittel 9	12
4.1. Innledning.....	12
4.2. Hvem som bør ha rett til omsorgspenges og hvor mange dager (§ 9-6).....	13
4.2.1. Bakgrunn og gjeldende rett	13
4.2.2. Departementets vurderinger og forslag	14
4.2.3. Økonomiske og administrative konsekvenser	17
4.3. Graderte omsorgspenges (§ 9-6)	17
4.3.1. Bakgrunn og gjeldende rett	17
4.3.2. Departementets vurderinger og forslag	18
4.3.3. Økonomiske og administrative konsekvenser	19

4.4. Endring av regler for omsorgspenger ved kronisk eller langvarig syke eller funksjonshemmete barn (§ 9-6 andre, fjerde og åttende ledd og § 9-5 tredje ledd)	19
4.4.1. Bakgrunn og gjeldende rett	19
4.4.2. Departementets vurderinger og forslag	20
3.4.2.1 Inkludere langvarig sykdom	20
3.4.2.2 Oppheve forskrift om hvilke sykdommer og funksjonshemninger som skal gi utvidet rett til omsorgspenger etter folketrygdloven § 9-6 andre ledd	21
4.4.3. Økonomiske og administrative konsekvenser	23
4.5. Krav til dokumentasjon ved omsorgspenger fra folketrygden (§ 9-7)	24
4.5.1. Bakgrunn og gjeldende rett	24
4.5.2. Departementets vurderinger og forslag	24
4.5.3. Økonomiske og administrative konsekvenser	25
4.6. Pleiepenger i livets slutfase (§ 9-13)	25
4.6.1. Bakgrunn og gjeldende rett	25
4.6.2. Departementets vurderinger og forslag	25
3.6.2.1 Gi rett til at to personer kan ta ut pleiepenger samtidig	25
3.6.2.2 Presisere at samme legeerklæring kan gjelde for alle pleierne	26
4.6.3. Økonomiske og administrative konsekvenser	27
4.7. Opplæringspenger (§ 9-14).....	27
4.7.1. Bakgrunn og gjeldende rett	27
4.7.2. Departementets vurderinger og forslag	28
4.7.3. Økonomiske og administrative konsekvenser	29
Utkast til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd	29
Utkast til endringer i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)	32

1. Innledning

Folketrygdloven kapittel 8 inneholder regler om rett til sykepenger. Kapitlet har generelle bestemmelser om rett til sykepenger, sykepenger til arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og frilansere, sykepenger til medlemmer med kombinerte inntekter, sykepenger til særskilte grupper og sykepenger til medlemmer som har rett til andre ytelser fra folketrygden, regler om sykepenger under opphold i institusjon og særlige regler om sykepenger ved yrkesskade.

I dette høringsnotatet foreslås det at det i særlige tilfeller kan gjøres unntak fra kravet om å sende legeerklæring til arbeidsgiver. I tillegg foreslås det endringer i reglene for beregning av sykepenger til medlemmer med kombinerte inntekter. Det foreslås også at det presiseres at de generelle reglene i kapittel 8, som krav til opptjeningstid, også gjelder for å få rett til sykepenger når man mottar dagpenger.

Folketrygdloven kapittel 9 inneholder bestemmelser om hvem som har rett til omsorgspenger, antall dager med omsorgspenger det er rett til, krav til dokumentasjon, når omsorgspenger dekkes av arbeidsgiver og når omsorgspenger dekkes av folketrygden. Videre inneholder kapitlet regler for rett til pleiepenger ved barns sykdom og i livets slutfase, samt for opplæringspenger ved omsorg for funksjonshemmede eller varig syke barn.

Departementet foreslår enkelte endringer i reglene om fordeling av omsorgspengedager mellom foreldrene, samt om plikten til å gi melding til Arbeids- og velferdsetaten om fordeling og overføring av omsorgspengedager. Det foreslås også at det innføres en plikt for arbeidsgiver til å drøfte med de tillitsvalgte om det skal gis rett til å ta ut graderte omsorgspenger. Videre foreslås å gi utvidet rett til omsorgspenger til foreldre til barn med langvarig sykdom samt å oppheve forskrift om hvilke sykdommer og funksjonshemninger som skal gi utvidet rett til omsorgspenger. Departementet foreslår også å fjerne dokumentasjonskravet ved omsorgspenger fra folketrygden for de tre første dagene i hvert enkelt fraværstilfelle.

Det foreslås også at to pleieyttere kan motta pleiepenger samtidig for samme pasient ved pleie av nærstående i hjemmet i livets slutfase. I tillegg forslås å utvide personkretsen knyttet til hvem som skal ha rett til opplæringspenger.

Enkelte av forslagene har budsjettmessige konsekvenser, og vil ikke bli innført uten at det foreligger budsjettmessig dekning.

2. Særlig om internasjonale avtaler som har innvirkning på regelverket som er omhandlet i høringsnotatet

Avtalen om Det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområde av 2. mai 1992 (EØS-avtalen) gjør Norge til en del av EUs indre marked. Reglene i EU om fritt varebytte og fri bevegelighet for personer, tjenester og kapital – de såkalte «fire frihetene» – er gjennomført i norsk rett ved lov av 27. november 1992 nr. 109 om gjennomføring av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) mv.

Utgangspunktet ved enhver EØS-rettslig vurdering av trygdeytelser og stønader er hovedprinsippene om fri flyt av personer og etableringsretten (for selvstendig næringsdrivende og tjenesteytere/-mottagere) i EØS-avtalens art. 28 og 31. Disse forbyr

nasjonale regler og praksis som direkte eller indirekte diskriminerer på grunn av nasjonalitet eller utgjør en restriksjon på fri bevegelighet.

Trygdeforordning 883/2004 (som erstattet forordning 1408/71) ble innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 76/2011 av 1. juli 2011, som trådte i kraft 1. juni 2012.

Trygdeforordningen er videre supplert av reglene i den tilknyttede forordning 987/2009 (gjennomføringsforordningen), som inneholder en rekke administrative bestemmelser.

Trygdeforordningen tar sikte på å koordinere og ikke harmonisere EØS-statenes nasjonale trygdlovgivning.

For personer som er omfattet av trygdeforordningen, (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009, (i utgangspunktet EØS-borgere samt statsløse og flykninger bosatt i EØS-stater, og deres familiemedlemmer) vil opphold i andre EØS-land likestilles med opphold i Norge når bestemmelsen stiller krav til opphold i Norge for å få rett til ytelsen. Sykepenger og pleiepenger anses som kontantytelser ved sykdom, og er omfattet av bestemmelsene i disse forordningene.

Etter Nordisk konvensjon om trygd (12-06-2012 nr. 18) artikkel 4 utvides anvendelsen av forordning (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009 til å gjelde for alle personer som er omfattet av konvensjonen og som er bosatt i et nordisk land. Dette er av særlig betydning for Danmark, Island og Norge som, i motsetning til Finland og Sverige, ikke anvender forordning (EF) nr. 859/2003 om utvidelse av de europeiske koordineringsreglene til også å gjelde for tredjelandsborgere. Gjennom den nordiske konvensjonen reguleres trygdeforholdet for alle personer som arbeider, bor eller oppholder seg i Norden, fra og med 1. mai 2015 inklusive Grønland og Færøyene, av EØS-avtalens trygdebestemmelser.

Trygdeforordningens innvirkning på regelverket omtales nærmere knyttet til de endringene det er særlig relevant for.

3. Forslag til endringer i regelverket for sykepenger – folketrygdloven kapittel 8

3.1. Innledning

Departementet foreslår endringer i enkelte bestemmelser i folketrygdloven kapittel 8 Sykepenger.

Departementet foreslår følgende:

- gjøre unntak fra reglene om krav til å sende legeerklæring til arbeidsgiver (forslag om endring av § 8-18).
- endre reglene for beregning av sykepenger til medlemmer med kombinerte inntekter (forslag om endring av § 8-41), slik at sykepengegrunnlaget for arbeidstaker/frilanser-inntekten skal fastsettes også ut fra reglene i folketrygdloven § 8-30.
- presisere at beregning av frilansinntekt skal gjøres etter reglene som gjelder for arbeidstakere, også når man er kombinert arbeidstaker, frilanser og selvstendig næringsdrivende (forslag om endring av § 8-43)
- presisere at de generelle reglene, blant annet om krav til opptjeningsstid, også gjelder ved rett til sykepenger for de som mottar dagpenger (forslag om endring av § 8-49).

Forslagene er begrunnet i rimelighet for den enkelte (§ 8-18) og i ønske om å komme fram til et mer treffsikkert beregningsgrunnlag for personer med kombinerte inntekter (§ 8-41). Videre er det ønske om å presisere at de generelle reglene for å få rett til sykepenger innledningsvis i avsnitt I kapittel 8 også gjelder for de særlige reglene for rett til sykepenger etter avsnitt VII (§ 8-49).

3.2. Unntak fra krav om å sende legeerklæring til arbeidsgiver innen 14 dager (§ 8-18)

3.2.1. Bakgrunn og gjeldende rett

Folketrygdløven § 8-18 handler om rett til sykepenger fra arbeidsgiveren. Etter bestemmelsens tredje ledd første punktum gis sykepenger fra arbeidsgiveren tidligst fra den dagen arbeidstakeren har gitt melding om arbeidsuførheten til arbeidsgiveren. Dette gjelder bare såfremt det har vært mulig for arbeidstakeren å gi slik melding. Plikten til å gi melding gjelder også når det foreligger legeerklæring. Retten til sykepenger faller bort dersom arbeidsgiveren skal betale sykepenger på grunnlag av legeerklæring (§ 8-7), og legeerklæringen ikke er sendt til arbeidsgiveren innen 14 dager etter at arbeidsgiveren kan kreve slik erklæring.

Det følger av lovteksten at det kan gjøres unntak fra meldeplikten første sykefraværsdag, etter § 8-18 tredje ledd første punktum, når arbeidstaker ikke har hatt mulighet til å gi beskjed. Når det gjelder plikten til å sende legeerklæring/sykmelding til arbeidsgiver innen 14 dager etter § 8-18 tredje ledd tredje punktum, er det ikke gitt tilsvarende unntak i lovteksten.

Praksis i Arbeids- og velferdsetaten er også slik at dersom arbeidstaker ikke har sendt legeerklæringen til arbeidsgiveren innen 14 dager, mister arbeidstakeren rett til sykepenger fra arbeidsgiver.

3.2.2. Departementets vurderinger og forslag

Som en følge av at legeerklæring/sykmelding nå kan sendes arbeidsgiver og Arbeids- og velferdsetaten digitalt, er det lagt til rette for at arbeidstaker enkelt kan overholde plikten til å sende inn legeerklæring innen 14 dager etter at arbeidsgiveren kan kreve slik erklæring, jf § 8-18 tredje ledd tredje punktum. I situasjoner der det likevel ikke har vært mulig for arbeidstakeren å sende legeerklæringen til arbeidsgiver, mener departementet det bør kunne gjøres unntak fra denne plikten. Det bør gis tilsvarende mulighet til å få unntak fra å sende legeerklæring som det er gitt til å få unntak fra å sende melding i § 8-18 tredje ledd første punktum. Unntak bør for eksempel kunne gis i tilfeller der arbeidstakeren er innlagt i helseinstitusjon eller er sterkt fysisk eller psykisk redusert. Legeerklæring må imidlertid sendes inn så snart medlemmet er i stand til det, slik at arbeidsgiver mottar nødvendig dokumentasjon for å kunne utbetale sykepengene.

Et slikt unntak fra krav om å sende legeerklæring innen 14 dager i særlige tilfeller, vil innebære at arbeidstaker ikke mister rett til sykepenger som følge av at sykdommen har gjort det umulig å sende sykmelding/legeerklæring. Samtidig vil en slik endring innebære ulempe for arbeidsgiver, ved at man blir pålagt å utbetale sykepenger i noen flere tilfeller.

Departementet understreker at det er snakk om svært få saker, der bestemmelsen i dag kan gi svært urimelige utslag for den enkelte sykmeldte.

Departementet foreslår at det gjøres en endring slik at det framgår at retten til sykepenger, dersom legeerklæring ikke er sendt innen 14 dager etter at arbeidsgiveren kan kreve slik erklæring, bare faller bort såfremt det har vært mulig for arbeidstakeren å sende legeerklæringen.

Departementet viser til lovendringsforslaget i § 8-18 tredje ledd tredje punktum.

3.2.3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil føre til at arbeidsgiver må utbetale sykepenger i noen flere saker, men dette antas å gjelde svært få saker, og merutgiftene ventes derfor å være beskjedne. Forslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for folketrygden.

3.3. Sykepenger til medlemmer med kombinerte inntekter (§ 8-41)

3.3.1. Bakgrunn og gjeldende rett

For personer med kombinerte inntekter som arbeidstaker og selvstendig næringsdrivende fastsettes sykepengegrunnlaget etter reglene i § 8-41.

Det følger av § 8-41 første ledd at sykepengegrunnlaget til disse skal fastsettes etter reglene som gjelder for arbeidstakere i folketrygdloven §§ 8-15 til 8-33. Det er henvist til alle bestemmelsene som gjelder for arbeidstakere, men disse får anvendelse for personer med kombinerte inntekter så langt de passer.

Det følger av § 8-41 andre ledd at sykepengegrunnlaget fastsettes på følgende måte:

a) sykepengegrunnlaget skal fastsettes ut fra den aktuelle månedsinntekten som er beregnet etter § 8-28. Etter § 8-28 beregnes den aktuelle månedsinntekten som hovedregel ut fra gjennomsnittet av de tre siste måneders inntekt som er rapportert til a-ordningen før arbeidsuførheten inntraff. Den aktuelle månedsinntekten omregnes til årsinntekt.

b) sykepengegrunnlaget skal fastsettes ut fra den pensjonsgivende årsinntekten, etter § 8-35. Den pensjonsgivende årsinntekten beregnes som utgangspunkt på bakgrunn av gjennomsnittet av den pensjonsgivende årsinntekten som er fastsatt for de tre siste årene.

Av § 8-41 tredje ledd framgår det at for differansen mellom inntekt etter alternativ b og inntekt etter alternativ a gjelder bestemmelsene for selvstendig næringsdrivende (§ 8-34). For differansen gis sykepenger med 80 pst. av sykepengegrunnlaget.

Disse reglene får tilsvarende anvendelse for personer som er kombinert selvstendig næringsdrivende og frilanser (§ 8-42), eller kombinert arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende og frilanser (§ 8-43).

Fastsettelse av sykepengegrunnlag til arbeidstakere, frilansere og kombinert arbeidstaker/frilanser skal gjøres etter reglene i § 8-28 til 8-30. Av reglene i § 8-30 framgår det at omregnet årsinntekt etter § 8-28 skal sammenlignes med rapportert inntekt til a-ordningen de tolv siste månedene før arbeidsuførhetstidspunktet. Ved mer enn 25 pst. avvik mellom disse inntektene skal sykepengegrunnlaget fastsettes ved skjønn til den årsinntekten

som kan godtgjøres på tidspunktet arbeidsuførheten inntraff. Ved 25 pst. eller mindre avvik skal sykepengegrunnlaget fastsettes lik omregnet årsinntekt etter reglene i § 8-28. Bestemmelsen i § 8-30 er gitt for å sikre at sykepengegrunnlaget i størst mulig grad skal tilsvare det reelle inntektstapet en person har som følge av arbeidsuførheten.

I medhold av trygdeforordningen artikkel 21 nr. 2 beregnes sykepengene til et medlem som har vært yrkesaktiv i en annen EØS-stat forut for arbeidet i Norge på bakgrunn av inntekten man har hatt i Norge. I situasjoner der et medlem blir sykmeldt før vedkommende har arbeidet i Norge i ett år, vil sykepengegrunnlaget normalt avvike mer enn 25 prosent fra rapportert inntekt til a-ordningen de siste tolv månedene før arbeidsuførheten inntraff. Som det framgår av avsnittet over skal sykepengegrunnlaget i disse situasjonene fastsettes ved skjønn til den årsinntekten som kan godtgjøres tidspunktet arbeidsuførheten inntraff.

3.3.2. Departementets vurderinger og forslag

Ved fastsettelse av beregningsgrunnlaget etter § 8-41 andre ledd bokstav a legges den aktuelle månedsinntekten beregnet etter § 8-28 til grunn. I § 8-29 framgår hvilke inntekter som skal inngå i den aktuelle månedsinntekten.

Beregningsreglene for sykepenger mv. ble endret med virkning fra 1. januar 2019 (se Prop. 37 L (2016-2017)). Ved denne endringen ble det presisert i Arbeids- og velferdsetatens rundskriv til bestemmelsen at det ved praktisering av § 8-41 kun var § 8-28 som skulle benyttes ved fastsettelse av sykepengegrunnlaget for personer med kombinerte inntekter. Tidligere praksis i etaten var at man også vurderte saken etter reglene i § 8-30 – slik at man sammenlignet den aktuelle månedsinntekten mot inntekt fra et lengre tidsrom, og der det også var mulighet for en skjønnsfastsettelse av sykepengegrunnlaget. Hensynet bak endringen av beregningsreglene var forenkling, effektivisering, automatisering og modernisering for å kunne levere bedre tjenester til brukere, effektivisere arbeidsprosessene og forbedre saksbehandlingen.

En konsekvens av at den omregnede årsinntekten etter § 8-28 ikke sammenlignes mot rapportert inntekt til a-ordningen de siste tolv måneder, slik reglene i § 8-30 skisserer, kan være at beregningsgrunnlaget etter § 8-41 andre ledd bokstav a blir høyere eller lavere enn det ville ha blitt dersom § 8-30 også hadde kommet til anvendelse. Trygderettskjennelse TRR-2020-154 viser at praktisering av § 8-41 a, slik at man kun legger til grunn reglene i § 8-28 ved fastsettelse av sykepengegrunnlaget som arbeidstaker/frilanser, kan medføre urimelige resultater for den enkelte, og viser behov for endring av bestemmelsen. Dersom man kun har inntekt som frilanser få måneder av året, og disse månedene faller sammen med beregningsperioden, vil sykepengegrunnlaget som frilanser bli fastsatt langt høyere enn normalinntekten. Motsatt vil sykepengegrunnlaget som frilanser bli fastsatt langt lavere enn normalinntekten hvis månedene med slik inntekt ikke faller sammen med beregningsperioden. (Kjennelsen er også omtalt under punkt 2.4)

For å komme fram til et sykepengegrunnlag som i størst mulig grad svarer til tapt inntekt for den sykmeldte, og for å hindre urimelige utfall i enkelttilfeller, ser departementet behov for at det også skal foretas en vurdering av sakene mot reglene i § 8-30 ved fastsettelse av sykepengegrunnlaget til personer med kombinerte inntekter etter § 8-41. Departementet foreslår derfor å endre bestemmelsen i § 8-41 andre ledd bokstav a slik at det framgår at

sykepengegrunnlaget skal fastsettes ut fra reglene i § 8-28 til § 8-30, ikke bare etter reglene i § 8-28.

I praksis innebærer det at sykepengene skal fastsettes ved skjønn i tilfeller der den aktuelle månedsinntekten beregnet etter § 8-28 (omregnet til årsinntekt) avviker mer enn 25 pst. fra rapportert inntekt til ordningen de siste tolv kalendermånedene før arbeidsuførheten.

3.3.3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil berøre personer med kombinerte inntekter etter reglene i §§ 8-41, 8-42 og 8-43 hvor månedsinntekt siste tre måneder omregnet til årsinntekt avviker mer enn 25 pst. fra rapportert inntekt til a-ordningen siste tolv måneder. I disse sakene vil sykepengegrunnlaget måtte fastsettes ved skjønn, noe som vil innebære en viss økning i forvaltningskostnader. Vi har ikke noe godt grunnlag for å si hvor mange saker dette vil gjelde. Tall fra 2019 indikerer at det var mellom 850 og 1 700 sykepengetilfeller hvor mottaker var kombinert arbeidstaker og selvstendig. I tillegg kommer noen få sykepengetilfeller hvor mottakerne er kombinert selvstendig og frilanser eller kombinert arbeidstaker, selvstendig og frilanser. Vi vet ikke i hvor stor andel av disse sakene beregningsgrunnlaget vil måtte fastsettes ved skjønn. Ettersom det er relativt få sykepengemottakere med kombinerte inntekter, er det grunn til å tro at økningen i administrative utgifter vil være begrenset.

Skjønnsfastsettelsen kan medføre både lavere og høyere ytelse enn etter hovedregelen for den enkelte sykemeldte. De samlede konsekvensene for folketrygdens utgifter vil derfor trolig være begrensede.

3.4. Presisering av at beregning av frilansinntekt skal gjøres etter reglene som gjelder for arbeidstakere, også når man er kombinert arbeidstaker, frilanser og selvstendig næringsdrivende – § 8-43

3.4.1. Bakgrunn og gjeldende rett

For personer som på sykmeldingstidspunktet har inntekt både som arbeidstaker, som selvstendig næringsdrivende og som frilanser ytes sykepenger etter reglene som gjelder for arbeidstakere, se §§ 8-15 – 8-33. Dette framgår av folketrygdloven § 8-43 første ledd. Videre framgår det av bestemmelsen at sykepengegrunnlaget skal fastsettes etter bestemmelsene som gjelder for de som er kombinert arbeidstaker og selvstendig næringsdrivende, se § 8-41.

Fra 1. januar 2019 ble beregningsreglene for frilansere endret slik at sykepengegrunnlaget for frilansere skal fastsettes etter reglene som gjelder for arbeidstakere, jf. § 8-38 femte ledd, og ikke lenger etter reglene som gjelder for selvstendig næringsdrivende (§ 8-35). Det ble også gjort endringer i bestemmelsene om fastsettelse av sykepengegrunnlaget til medlemmer med kombinerte inntekter i §§ 8-40, 8-41 og 8-42. I Prop. 37 L (2016-2017) ble det ikke foreslått endringer av reglene som gjaldt for fastsettelse av grunnlaget for de som er kombinert arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende og frilanser i § 8-43. Det ble ikke ansett nødvendig

å endre ordlyden i § 8-43, selv om endringene som var gjort for beregningen av inntekt som frilanser også var ment å gjelde for de som er kombinert arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende og frilanser.

Praksis i Arbeids- og velferdsetaten har vært at man i beregningen fastsetter sykepengegrunnlaget som frilanser etter reglene som gjelder for fastsettelse av sykepengegrunnlaget for arbeidstakere. Dette gjelder også når man er kombinert arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende og frilanser.

I Trygderettens kjennelse TRR- 2020-154 kom imidlertid flertallet fram til at det ikke var rettskildemessig grunnlag for å si at rettstilstanden ble endret på dette punktet fra 1. januar 2019. Flertallet mente at frilansinntekten også etter 1. januar 2019 skulle henføres til reglene som gjelder for selvstendig næringsdrivende (§ 8-35), når sykepengegrunnlaget til de som er kombinert arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende og frilansere skal fastsettes (§ 8-43).

3.4.2. Departementets vurderinger og forslag

Sykepenger skal erstatte tapt inntekt når man er arbeidsufør på grunn av sykdom. Et av hovedhensynene bak å endre beregningsreglene for frilansere var å kunne bruke inntekt rapportert til a-ordningen i beregningen. Dette mente man ville gi et mer tidsriktig bilde av inntekten og inntektstapet, framfor å benytte pensjonsgivende inntekt som ligger lengre tilbake i tid. Det gir ikke mening at man skal benytte et annet sett beregningsregler for frilansinntekten til personer som er kombinert arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende og frilanser enn for frilansinntekten i alle andre tilfeller. Departementet er derfor ikke enig i flertallets konklusjon i Trygderettens kjennelse TRR- 2020-154. For å tydeliggjøre rettstilstanden, foreslår departementet å ta inn i folketrygdloven § 8-43 andre ledd at inntekt som frilanser skal fastsettes som for arbeidstakere – ut fra den aktuelle månedsinntekten i § 8-41 andre ledd a. Det vises også til punkt 2.3.2. Med denne endringen vil man få lik behandling av frilansinntekt uavhengig av hva den kombineres med.

3.4.3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringen er en presisering av gjeldende praktisering av bestemmelsen og vil derfor ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

3.5. Presisering av at de generelle vilkår i folketrygdloven kapittel 8 del I også gjelder for rett til sykepenger etter § 8-49

3.5.1. Bakgrunn og gjeldende rett

Folketrygdlovens kapittel 8 er delt opp i ulike deler. Del I inneholder generelle bestemmelser med vilkår som må være oppfylt for å få rett til sykepenger, som eksempelvis krav om opptjeningstid (§ 8-2), krav om å ha tapt pensjonsgivende inntekt (§ 8-3) og krav om arbeidsuførhet (§ 8-4). Del II inneholder regler om rett til sykepenger for arbeidstakere, del III regler for selvstendig næringsdrivende, del IV regler for frilansere, del V regler for

medlemmer med kombinerte inntekter, del VI regler for særskilte grupper, del VII regler for medlemmer som har rett til andre ytelser fra folketrygden m.m., del VIII har regler for opphold i institusjon og del IX har regler ved yrkesskade.

Folketrygdloven § 8-49 regulerer retten til sykepenger for medlemmer med dagpenger under arbeidsløshet eller ventelønn m.m. Folketrygdloven § 8-49 er plassert under del VII Medlemmer som har rett til andre ytelser fra folketrygden m.m. Av bestemmelsens første ledd framgår at det til et medlem som mottar dagpenger under arbeidsløshet, eller som opptjener ventetid etter § 4-9, ytes det sykepenger fra og med den dag medlemmet blir arbeidsufør. Bestemmelsen praktiseres slik at de generelle vilkårene i folketrygdloven kapittel 8 del I "Generelle bestemmelser" må være oppfylt for at man skal få rett til sykepenger når man mottar dagpenger.

3.5.2. Departementets vurderinger og forslag

Folketrygdloven § 8-49 er plassert i lovens kapittel 8 del VII Medlemmer som har rett til andre ytelser fra folketrygden m.m. I del VII er det også bestemmelser om særskilte regler for medlemmer med uføretrygd (§ 8-50), medlemmer som er mellom 62 og 70 år (§ 8-51) og medlemmer med avtalefestet pensjon (§ 8-52). I disse bestemmelsene står det spesifisert at sykepenger gis "etter bestemmelsene i kapitlet her". Dette står det ikke eksplisitt i § 8-49.

Trygderetten kom i kjennelse av 26. november 2020 (TRR-2020-742) fram til at det ikke kunne kreves fire ukers opptjening for rett til sykepenger for dagpengemottakere, og kom fram til at en person hadde rett til sykepenger etter § 8-49, uavhengig av krav om opptjening i folketrygdloven § 8-2.

Etter folketrygdloven § 8-2 er det et vilkår at man har vært i arbeid i minst fire uker umiddelbart før man ble arbeidsufør, for å få rett til sykepenger. I bestemmelsens andre ledd er det presisert at likestilt med forutgående arbeid er tidsrom da medlemmet har mottatt en ytelse til livsopphold etter folketrygdloven kapittel 4 (dagpenger), kapittel 8 (sykepenger), kapittel 9 (stønad ved sykt barn mv.) eller kapittel 14 (svangerskapspenger og foreldrepenger). Det er ikke noe i veien for at hele opptjeningstiden kan ha bestått av en periode med ytelse til livsopphold. Opptjeningsperioder tilbakelagt i annen EØS-stat skal i medhold av trygdeforordningen artikkel 6 tas i betraktning ved vurdering av om opptjeningsvilkårene er oppfylt.

Lovgiver har i enkelte bestemmelser i folketrygdloven kapittel 8 gjort unntak fra kravet om opptjeningstid i § 8-2, men da er dette eksplisitt nevnt, slik som eksempelvis i § 8-44 om sjømenn, § 8-45 om fiskere og § 8-46 om vernepliktige i kapittel 8 del VI Særskilte grupper. Dette er ikke gjort i § 8-49.

Departementet mener at de generelle vilkårene for rett til sykepenger i folketrygdloven del I skal gjelde også for rett til sykepenger etter § 8-49, og fremmer derfor forslag om at dette presiseres i bestemmelsen. Det vil være uheldig at man har bedre rett til sykepenger etter § 8-49 som dagpengemottaker, enn man har etter de alminnelige reglene for rett til sykepenger.

Departementet foreslår at det framgår av § 8-49 at det gis rett til sykepenger "etter bestemmelsene i kapitlet her", på samme måte som det er presisert i øvrige bestemmelser i del VII i kapittel 8, jf. §§ 8-50 – 8-52.

3.5.3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringen er en presisering av gjeldende praksis og vil derfor ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

4. Forslag til endringer i regelverket for omsorgspenger og pleiepenger – folketrygdloven kapittel 9

4.1. Innledning

Departementet mener det er behov for endring og forenkling av enkelte bestemmelser knyttet til omsorgspenger, opplæringspenger og pleiepenger ved pleie av nærstående i livets slutfase. Bestemmelsene om retten til omsorgspenger legger i dag begrensninger på muligheten for å fordele omsorgspengedager mellom foreldre som ikke bor sammen. Departementet ser behov for et regelverk som er bedre tilpasset familienes behov, og som er enkelt å forstå og forholde seg til for både omsorgspersoner og arbeidsgivere.

Departementet foreslår derfor enkelte endringer i reglene om fordeling av omsorgspengedager mellom foreldrene, samt å oppheve plikten til å gi melding til Arbeids- og velferdsetaten om fordeling og overføring av omsorgspengedager. Videre foreslår departementet å fjerne dokumentasjonskravet ved omsorgspenger fra folketrygden for de tre første dagene i hvert enkelt fraværstilfelle.

I forbindelse med koronapandemien har en rekke skoler og barnehager hatt perioder med begrenset åpningstid av smittevern hensyn, og spørsmålet om rett til omsorgspenger og omsorgspermisjon for deler av arbeidsdager er aktualisert. Behovet er imidlertid ikke begrenset til denne situasjonen. Departementet ønsker å legge til rette for fleksible løsninger, og foreslår at det innføres en plikt for arbeidsgiver til å drøfte med de tillitsvalgte om det skal gis rett å ta ut omsorgspenger for kortere perioder enn hele arbeidsdager.

Personer som har omsorg for barn med kronisk sykdom eller funksjonshemning som gir en markert høyere risiko for fravær fra arbeidet, har rett til flere dager med omsorgspenger enn hovedreglene gir dem. Det er gitt forskrifter som lister opp hvilke sykdommer og funksjonshemninger som skal gi slik utvidet rett til omsorgspenger. En slik forskrift er lite fleksibel. Gjeldende regelverk får enkelte urimelige utslag, og departementet mener derfor det er behov for en annen regulering av disse sakene. Videre mener departementet at det bør framgå tydelig av lovteksten at også omsorgspersoner til barn med langvarig sykdom omfattes av ordningen. Med langvarig menes sykdom som er antatt å vare i minst ett år.

Retten til pleiepenger i livets slutfase er regulert i § 9-13. Departementet foreslår at det lovfestes at det kan gis stønad til to personer som pleier en nærstående samtidig. Departementet foreslår i tillegg en endring i § 9-16 femte ledd, som regulerer dokumentasjonskrav ved søknad om slike pleiepenger. Målet er å gi økt fleksibilitet for befolkningen, samt å forenkle søknadsprosessen for den enkelte.

Personer som har omsorg for barn med en funksjonshemning eller en langvarig sykdom, har rett til opplæringspenger dersom vedkommende gjennomgår opplæring ved en godkjent helseinstitusjon eller deltar på foreldrekurs ved et offentlig spesialpedagogisk

kompetansesenter i medhold av folketrygdloven § 9-14. Det foreslås å utvide personkretsen som kan få opplæringspenger noe, slik at bestemmelsen ikke må tolkes utvidende for å begrunne dagens praksis.

4.2. Hvem som bør ha rett til omsorgspenger og hvor mange dager (§ 9-6)

4.2.1. Bakgrunn og gjeldende rett

En arbeidstaker, frilanser eller selvstendig næringsdrivende som har omsorg for barn, kan få omsorgspenger dersom han eller hun er borte fra arbeidet fordi barnet eller barnepasser er syk, fordi barnet skal til lege e.l. eller fordi barnepasser må ta vare på et annet barn som er sykt eller skal til lege e.l. Retten er knyttet til omsorgsansvar, og det er presisert at den også gjelder fosterforeldre. Steforeldre er bare nevnt i § 9-6 sjette ledd som gjelder mulighet for den som er alene om omsorgen til å overføre dager til ektefelle eller samboer.

Retten til omsorgspenger gjelder til og med det kalenderåret barnet fyller tolv år. Dersom barnet er kronisk sykt eller funksjonshemmet, gjelder retten til og med det året barnet fyller 18 år.

Som hovedregel får en arbeidstaker omsorgspenger i opptil ti stønadsdager for hvert kalenderår. Har vedkommende omsorgen for mer enn to barn, ytes det omsorgspenger i opptil 15 stønadsdager. Når arbeidstakeren er alene om omsorgen, økes antallet stønadsdager til henholdsvis 20 og 30.

Ti dager med omsorgspenger dekkes av arbeidsgiver. Dersom arbeidstakeren har rett til mer enn ti dager, kan arbeidsgiver kreve å få refusjon for lønn utbetalt for det antall dager som overstiger ti. Selvstendig næringsdrivende og frilansere har ingen arbeidsgiver, og må dekke de ti første dagene selv. Dersom de har rett til mer enn ti dager, kan de kreve disse dagene dekket av folketrygden.

Personer som er alene om omsorgen har rett til økt antall dager med omsorgspenger. Med "alene om omsorgen" menes at personen er alene om den daglige omsorgen for barnet. Det er den barnet bor fast hos som er alene om omsorgen, uavhengig av omfanget av samværet med den andre forelderen. Når en forelder er alene om omsorgen for barnet, kan stønadsdagene fordeles mellom foreldrene. Fordelingen må skje i henhold til omfanget av avtalt samvær i samværsavtalen. Videre må Arbeids- og velferdsetaten få skriftlig erklæring fra begge foreldrene om samværsfordelingen.

Annen fordeling enn den som følger av samværsavtalen, er ikke mulig. Det vil si at hvis samværsavtalen innebærer at samværet utgjør 40 pst. av tiden, har foreldrene valget mellom at bostedsforelderen beholder alle omsorgspengedagene, eller at denne deler 40 pst. av dagene med samværsforelderen. Det er altså ikke mulig for eksempel å la bostedsforelderen beholde 80 pst. av dagene og dele 20 pst. av dagene med den andre forelderen, selv om de er enige om en slik fordeling. For å oppnå ønsket fordeling av omsorgspengedager, må foreldre først endre samværsavtalen slik at den har "riktig" prosentandel samvær før de kan fordele omsorgspengedagene som de ønsker.

Dersom foreldrene ikke bor sammen, men har avtalt delt bosted, anses ingen av foreldrene for å være alene om omsorgen. Dette gjelder uavhengig av hvor mye tid barnet tilbringer med hver av foreldrene.

En person regnes for å ha aleneomsorg for et barn hvis den andre av barnets foreldre i lang tid (i praksis mer enn seks måneder) ikke kan ha tilsyn med barnet fordi han eller hun er funksjonshemmet, innlagt i helseinstitusjon e.l. Man regnes imidlertid ikke for å ha aleneomsorg for et barn dersom den andre forelder er bosatt et annet sted som følge av studier, jobb e.l. Dette gjelder selv om det ikke er mulig å gjennomføre denne aktiviteten på familiens hjemsted, slik som f.eks. ved beordringsplikt.

En person beholder statusen som «alene om omsorgen» for egne barn, selv om vedkommende gifter seg eller blir samboer (med en annen enn barnets andre forelder). Opptil ti av stønadsdagene kan i slike tilfeller overføres til ektefelle, eller til samboer når samboerforholdet har vart i minst tolv måneder. Det er et vilkår at Arbeids- og velferdsetaten får skriftlig melding om overføringen.

En person beholder statusen som «alene om omsorgen» for særkullsbarn selv om vedkommende får felles barn med ny ektefelle eller samboer. Når en person som for eksempel har vært alene om omsorgen for tre barn under tolv år får et nytt barn med ny samboer eller ektefelle, beholder vedkommende retten til 30 stønadsdager. Inntil ti av disse dagene kan overføres til samboeren/ektefellen. Samboeren/ektefellen har uansett selvstendig rett til ti stønadsdager for det nye barnet.

Arbeids- og velferdsdirektoratet opplyser at Arbeids- og velferdsetaten mottar svært få meldinger om fordeling av omsorgsdager mellom foreldrene og om overføring av dager til ny ektefelle eller samboer.

Reglene i denne paragrafen gjelder tilsvarende for frilansere og selvstendig næringsdrivende, men slik at det ytes omsorgspenger etter utløpet av ventetiden.

4.2.2. Departementets vurderinger og forslag

3.2.2.1 Innledning

Departementet foreslår at reglene om hvem som har rett til omsorgspenger i hovedsak forblir som i dag, men foreslår enkelte endringer om fordeling av omsorgspengedager mellom foreldrene og om melding til Arbeids- og velferdsetaten om fordeling og overføring av omsorgspengedager. Departementet foreslår også at det presiseres i § 9-6 tredje ledd at man anses som alene om omsorgen dersom den andre forelder er i fengsel eller avtjener verneplikt.

3.2.2.2 Om fordeling av omsorgspengedager mellom foreldrene

Departementet mener det er uheldig at barnets foreldre har mindre fleksibilitet mht. fordeling av omsorgspengedager enn der bostedsforelder ønsker å overføre dager til ny ektefelle/samboer etter folketrygdløven § 9-6 sjette ledd. I slike tilfeller bestemmer bostedsforelder fritt hvor mange dager (opptil ti) vedkommende vil overføre til barnets steforelder.

Departementet ser at foreldre kan ha behov for å fordele omsorgspengedagene på en annen måte enn samværsavtalen skulle tilsi. Samværsavtalen trenger ikke å være en god indikator på behovet for omsorgspengedager. Muligheten til å være hjemme med barnet er ikke nødvendigvis sammenfallende med omfanget av samværet. Mye samvær i helger og ferier gir høy samværsprosent, men lite behov for omsorgspenger. På den annen side kan barnet bli syk mens det er hos samværsforelderen, og det kan være best at barnet blir værende der til det er friskt, selv om dette er lenger enn den avtalte samværsperioden. Hvis samværsforelderen bor et stykke unna barnet, er det kanskje uansett mindre aktuelt å være hjemme med sykt barn. Det samme kan gjelde hvis samværsforelderen har omsorgen for andre barn, mens bostedsforelderen kun har fellesbarnet. Enkelte foreldre har heller ingen skriftlig samværsavtale, eller de praktiserer en samværsordning som er annerledes enn den opprinnelige skriftlige avtalen. Det bør etter departementets vurdering være opp til foreldrene å bestemme hvor mange av omsorgspengedagene som skal overføres. Dermed kan foreldrene selv bli enige om fordelingen av dager etter hva som passer dem best.

Dagens ordning innebærer at hvis foreldrene har blitt enige om en skriftlig samværsavtale, er det også den som legges til grunn for fordelingen av omsorgspengedagene. Ettersom begge foreldre må melde fra til Arbeids- og velferdsetaten, er det i praksis en forutsetning at begge foreldre ønsker å dele dager. Så fremt de er enige om *at* de skal dele omsorgspengedager, trenger de altså ikke å bli enige om *hvor mange dager* som skal deles; fordelingen må skje i henhold til samværsavtalen. Hvis loven endres slik at det er opp til foreldrene hvor mange dager hver av dem skal ha, kan det potensielt åpne for noe mer konflikter da foreldrene må bli enige om fordelingen. Departementet legger til grunn at de fleste foreldre vil håndtere dette bra og komme fram til en løsning. Også i dag må foreldrene være enige om en samværsavtale; det blir ingen deling uten en slik avtale og uten at begge foreldre melder fra til Arbeids- og velferdsetaten. Dersom foreldrene ikke blir enige om en annen fordeling, vil bostedsforelderen ha rett til alle omsorgspengedagene. Hvis vedkommende ikke ønsker å dele omsorgspengedager, vil det ikke skje noen deling.

Arbeidsgiver dekker de ti første dagene med omsorgspenger hvert år. Dersom bostedsforelder og samværsforelder deler omsorgspengedager mellom seg, må altså også samværsforelders arbeidsgiver dekke noen dager der forelderen er hjemme med sykt barn. Å endre loven slik at foreldrene kan fordele omsorgspengedager etter avtale, og ikke strengt etter samværsavtalen, vil ikke endre arbeidsgiveres situasjon i særlig grad. Som i dag må samværsforelders arbeidsgiver være forberedt på at arbeidstakeren kan komme til å ha fravær på grunn av sykt barn, og at arbeidsgiver må dekke dette. Departementet legger til grunn at fordeling etter foreldrenes ønske i noen tilfeller kan føre til at samværsforeldre tar ut flere dager enn i dag; i andre tilfeller at de tar ut færre dager enn i dag.

Ved innføring av bestemmelsen om fordeling av omsorgsdager var man blant annet opptatt av forutsigbarhet for arbeidsgiver. I Ot.prp. nr. 8 (1996-1997) står følgende: *«Foreldrene skal ikke kunne avtale andre fordelingsordninger på grunnlag av individuelle ønsker og behov enn det som følger forholdsmessig av samværsretten. Dette skyldes administrative hensyn og at den foreslåtte ordning etter departementets oppfatning i de fleste tilfeller vil tilfredsstille foreldrenes behov. Det er arbeidsgiver som i det vesentlige yter omsorgspenger. Hensynet til arbeidsgiver tilsier en ordning hvor arbeidsgivers plikter fremgår klart av loven.»*

Departementet kan ikke se at dagens ordning gir arbeidsgiver særlig forutsigbarhet. Arbeidsgiver vil normalt ikke være kjent med samværsavtalen som er inngått. Samværsavtalen kan uansett endres av foreldrene når som helst. Som nevnt over, må arbeidsgiver være forberedt på at en arbeidstaker som har barn, kan komme til å være borte når barnet er sykt. Dette gjelder både når foreldrene bor sammen og når arbeidstakeren ikke bor fast sammen med barnet sitt. En endring som innebærer at foreldrene selv bestemmer fordelingen av omsorgspengedager, vil ikke gi arbeidsgivere vesentlig mer eller mindre forutsigbarhet sammenlignet med i dag.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å endre folketrygdloven § 9-6 femte ledd første punktum slik at der en forelder er alene om den daglige omsorgen, kan omsorgspengedager fordeles mellom foreldrene etter avtale. Departementet understreker for ordens skyld at bostedsforelder (som i dag) skal beholde minst ti dager, eventuelt flere dager hvis vedkommende har mer enn to barn eller har omsorgen for et kronisk sykt eller funksjonshemmet barn.

3.2.2.3 Om melding til Arbeids- og velferdsetaten om fordeling og overføring av omsorgspengedager

Som omtalt i 3.2.1 kan foreldre fordele omsorgspengedager etter omfanget av avtalt samvær. Arbeids- og velferdsetaten må få skriftlig erklæring fra begge foreldrene om samværsfordelingen. Krav om skriftlig erklæring gjelder også ved overføring av stønadsdager til ny ektefelle eller samboer.

Uttaket av dagene er i første rekke et forhold mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Det er arbeidsgiver som dekker kostnadene for de ti første omsorgspengedagene hvert år. Hvordan foreldre fordele dagene mellom seg eller om dager blir overført til ny ektefelle eller samboer, er derfor først og fremst av betydning for arbeidsgiver. For Arbeids- og velferdsetaten er det av mindre betydning å få slike meldinger fra foreldrene. Ved å motta melding om fordeling av dager og utstede en bekreftelse om gjeldende fordeling, kan det oppfattes som at Arbeids- og velferdsetaten står som garantist for at fordelingen til enhver tid er riktig. Dette er ikke den reelle situasjonen. Samværsavtalen kan når som helst endres av foreldrene, og det er ingen krav om at foreldrene sender ny melding til Arbeids- og velferdsetaten for å få en ny bekreftelse på oppdatert fordeling av dager. Dette innebærer at tidligere bekreftelser på fordeling av dager kan være utdatert og ugyldig, uten at verken etaten eller arbeidsgiver har kjennskap til dette. En slik bekreftelse vil derfor ikke være noen garanti for at det ikke utbetales for mange dager. En risiko for at en forelder mottar flere dager enn vedkommende faktisk har rett på etter samværsavtalen, er derfor til stede uavhengig av om etaten mottar melding om fordeling. Tilsvarende gjelder for overføring av dager til ny ektefelle eller samboer.

Arbeids- og velferdsdirektoratet opplyser at etaten i dag mottar svært få meldinger om fordeling og overføring av omsorgspengedager. Det vil være avbyråkratiserende å fjerne lovbestemmelsene om at Arbeids- og velferdsetaten skal få skriftlig melding fra foreldrene om fordeling og overføring av stønadsdager. For foreldrene vil det være en fordel å slippe å melde fra til Arbeids- og velferdsetaten. For etaten vil det være en forenkling å slippe et system for mottak av slike meldinger. Dette krever en egen digital søknad, en egen saksbehandlingsflyt med implementering og sporing av regelverk, tilpassede meldinger til begge parter og lagring av vedtak.

Departementet foreslår å fjerne andre setning i § 9-6 femte ledd om skriftlig erklæring til Arbeids- og velferdsetaten fra begge foreldre ved fordeling av omsorgspengedager. Departementet foreslår videre å fjerne andre setning i § 9-6 sjette ledd om at Arbeids- og velferdsetaten skal få skriftlig melding om overføring av dager til steforelder.

3.2.2.4 Presisering av at man anses som alene om omsorgen dersom den andre forelderen er i fengsel eller avtjener verneplikt.

Det fremgår av § 9-6 tredje ledd at man anses å være alene om omsorgen dersom den andre forelderen over lang tid ikke kan ha tilsyn med barnet. Som eksempel nevnes at forelderen er funksjonshemmet eller innlagt i helseinstitusjon e.l. Departementet foreslår at også soning i fengsel og avtjening av verneplikt nevnes spesifikt i folketrygdloven § 9-6 tredje ledd. Tilsvarende endring foreslås i arbeidsmiljøloven § 12-9 (6) andre punktum. Selv om samme bestemmelse femte ledd sikrer arbeidstaker rett til permisjon, taler hensynet til tydelig og lett tilgjengelig informasjon for at ordlyden i arbeidsmiljøloven tilpasses folketrygdloven. Slike situasjoner hindrer tilsyn med barn, og ligger utenfor det den enkelte selv kan styre. Dette i motsetning til f.eks. arbeid eller studier som gjennomføres på et annet sted enn der familien bor. Forslaget er i samsvar med praksis, men vil gjøre dette tydeligere, slik at informasjonen blir lettere tilgjengelig for dem det gjelder.

4.2.3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringene vedr. fordeling og overføring av omsorgspengedager mellom foreldre vil ikke ha administrative konsekvenser utover å lette saksbehandlingen. Det vil også være en forenkling at Arbeids- og velferdsetaten ikke trenger å ha en løsning for melding om fordeling av omsorgspengedager mellom foreldrene eller om overføring av omsorgspengedager til ny samboer/ektefelle.

Forslaget om at omsorgspengedager kan fordeles mellom foreldrene etter avtale uavhengig av skriftlig samværsavtale dersom en forelder er alene om den daglige omsorgen, kan medføre at enkelte foreldre endrer fordelingen av omsorgspengedager mellom seg. Dette kan medføre en endring i finansieringsansvaret mellom foreldrenes arbeidsgivere, og mellom arbeidsgiver og folketrygden. Endringen vil gjelde svært få, og foreldrenes samlede rett til omsorgspengedager utvides ikke. Endringen vil derfor trolig ikke ha betydning for det totale uttaket av omsorgspengedager. Forslaget er derfor ikke anslått å ha økonomiske konsekvenser av betydning verken for folketrygden eller arbeidsgiver.

Forslaget om å presisere av at man anses som alene om omsorgen dersom den andre forelderen er i fengsel eller avtjener verneplikt er i tråd med gjeldende praksis, og vil derfor ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

4.3. Graderte omsorgspenger (§ 9-6)

4.3.1. Bakgrunn og gjeldende rett

Loven angir rett til omsorgspenger i hele dager. Dette er ikke til hinder for at den enkelte arbeidsplass kan ha mer fleksible ordninger for sine ansatte. En rekke virksomheter har

fleksible løsninger i dag. § 20 i Hovedtariffavtalen for staten er et eksempel på hvordan dette er gjort. Mange arbeidsgivere har lokalt avtalt eller ensidig akseptert at ansatte registrerer omsorgsfravær i halve dager eller helt ned i halve timer. Dette er imidlertid ikke lovregulert, og det er opp til den enkelte arbeidsgiver å gi sine ansatte denne muligheten.

4.3.2. Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår at det sist i folketrygdloven § 9-6 tas inn en bestemmelse om at arbeidsgiver har plikt til å drøfte med de tillitsvalgte om det skal gis rett å ta ut omsorgspenger for kortere perioder enn hele arbeidsdager. På denne måten blir det tydeliggjort at en arbeidsgiver kan gi bedre rettigheter enn det som følger direkte av loven. Dette er en type regulering som i dag finnes i lovens § 8-24 fjerde ledd, som gir bestemmelser om plikt til å drøfte utvidet bruk av egenmelding på den enkelte arbeidsplass. Drøftingsplikten innebærer at arbeidsgiver har en plikt til å drøfte med de tillitsvalgte om det i virksomheten skal gis rett til å ta ut omsorgspenger for kortere perioder. Hvor omfattende drøftingene skal være og hvordan drøftingene skal gjennomføres, må vurderes konkret i lys av virksomhetens størrelse og antall arbeidstakere. Med de «tillitsvalgte» menes her valgte eller utpekte representanter for de ansatte.

Større fleksibilitet for de ansatte kan gi økt arbeidsnærvær, ved at det vil være gunstig for de ansatte å komme på jobb etter kortvarig fravær pga. barns helse framfor å ta ut omsorgspenger for hele dagen. Dette er av særlig betydning ved fravær knyttet til f.eks. legebesøk.

Selv om det ikke er noe i gjeldende regelverk som er til hinder for at det på den enkelte arbeidsplass åpnes for gradert uttak av omsorgspenger, ønsker departementet at alle virksomheter er bevisst at det er i samsvar med folketrygdloven å ha mer fleksible ordninger for å ta ut omsorgspenger, og at virksomhetene vurderer hvorvidt dette kan være en god løsning hos dem.

Arbeidstakernes rett til omsorgspenger følges av en tilsvarende rett til omsorgspermisjon etter arbeidsmiljøloven § 12-9. Dersom retten til omsorgspermisjon i ti eller flere dager skal kunne telles i kortere tid enn hele dager, vil det i praksis kunne bli en vesentlig økning i antall ganger arbeidstakerne kan benytte en slik rett. Dette krever administrative løsninger for registrering, og for rutiner knyttet til krav om refusjon fra Arbeids- og velferdsetaten dersom den ansatte har rett på mer enn ti dager med omsorgspenger. Innføring av slike rutiner kan være en belastning for enkelte arbeidsgivere. På den annen side vil man i større grad få ansatte som jobber før og etter behov for fri f.eks. for å følge barn til lege, framfor å ta fri hele dagen.

Departementet mener at det i hovedsak vil være i arbeidsgivers og arbeidstakers interesse å åpne for fleksible løsninger. Det vil imidlertid være stor variasjon mellom virksomheter med hensyn til muligheten til å legge til rette for timefravær. Ikke alle arbeidsplasser eller alle typer arbeid kan tilpasses fleksibelt fravær. Det er f.eks. ikke gitt at arbeidsplasser med skift- eller turnusordninger, eller publikumsrettet virksomhet hvor den ansatte er alene på jobb, alltid kan gjøre dette. Regelverket for omsorgspenger og omsorgspermisjon må ta hensyn til denne variasjonen mellom virksomheter med hensyn til muligheten til å legge til rette for timefravær.

Ved å presisere i folketrygdloven § 9-6 at arbeidsgiver har en plikt til å drøfte med de tillitsvalgte om det skal gis rett til gradert uttak av omsorgspermisjon og omsorgspenger, vil det kunne føre til at det i større utstrekning enn i dag legges til rette for fleksible ordninger der det er praktisk mulig. Departementets forslag tar hensyn til at det er ulike behov og ulike reelle muligheter i ulike virksomheter, og forutsetter dermed at spørsmålet om rett til uttak av omsorgspenger for kortere perioder enn hele dager avgjøres i den enkelte virksomheten. Forslaget får ingen konsekvenser for allerede inngåtte avtaler om gradert uttak av omsorgspenger.

4.3.3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om å innføre en drøftingsplikt får ingen økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning for arbeidsgiver eller arbeidstaker. Dersom det blir inngått en avtale om rett til gradert uttak av omsorgspenger og omsorgspermisjon vil det kunne få administrative konsekvenser for arbeidsgiver, eksempelvis knyttet til innføring av et system for registrering av timefravær. Kostnader knyttet til dette vil kunne være et element i drøftingene. Dersom drøftingene ikke fører til at det blir inngått en avtale, vil arbeidsgiver ensidig bestemme hva som skal gjelde. Arbeidsgiver vil derfor ikke bli pålagt kostnader gjennom innføring av drøftingsplikt.

Arbeids- og velferdsetaten håndterer allerede at arbeidsgiver krever refusjon for delvis fravær, ned til halve timer. Forslaget får dermed ingen administrative konsekvenser for Arbeids- og velferdsetaten.

Forslaget kan føre til økt bruk av graderte omsorgspenger. Økt bruk av gradering kan både medføre at enkelte får behov for færre omsorgspengedager samlet sett, og at terskelen for å bruke omsorgspengedager blir lavere som følge av at man ikke må benytte en hel dag. Forslaget kan derfor medføre både lavere og høyere totale kostnader både for arbeidsgiver og folketrygden. Ettersom det er adgang til å ta ut graderte omsorgspenger allerede i dag, vil den samlede effekten av drøftingsplikten imidlertid trolig bli begrenset. Endringen er derfor ikke anslått å ha økonomiske konsekvenser av betydning verken for folketrygden eller arbeidsgiver.

4.4. Endring av regler for omsorgspenger ved kronisk eller langvarig syke eller funksjonshemmete barn (§ 9-6 andre, fjerde og åttende ledd og § 9-5 tredje ledd)

4.4.1. Bakgrunn og gjeldende rett

Dersom en arbeidstaker har kronisk syke eller funksjonshemmede barn, og dette fører til en markert høyere risiko for fravær fra arbeidet, ytes det omsorgspenger etter reglene i § 9-6 første ledd med tillegg av ti stønadsdager for hvert kronisk sykt eller funksjonshemmet barn. Med «kronisk» forstås i denne sammenheng at sykdommen har et betydelig tidsmessig omfang eller er livsvarig. Det vises som eksempel til Trygderettskjennelse TRR-2020-330, avsagt 19. april 2021, hvor retten uttaler: "Kravet om at sykdommen må være kronisk, tilsier

at det som utgangspunkt må dreie seg om en livsvarig sykdom. Praksis har imidlertid vist at det ikke er et absolutt krav at sykdommen må vare livet ut. Det vises i den forbindelse til Trygderettens kjennelse med ankenummer TRR-16/00625, hvor det ble lagt til grunn at det var for strengt å stille et ubetinget krav om at tilstanden må være livsvarig for å kunne anses som kronisk, men at det må oppstilles et krav om at sykdommen har et betydelig tidsmessig omfang [...] Den framlagte medisinske dokumentasjonen gir ingen avklaring på spørsmålet om sykdommen er livsvarig eller om den har et betydelig tidsmessig omfang. Barnet fikk sykdommen i 2017, og det er opplyst i anken at det fortsatt pågår utredning og oppfølging med tanke på at han skal bli frisk. På denne bakgrunn mener retten at det ikke er sannsynliggjort at barnet har en betydelig kronisk sykdom som omfattes av punkt 27 i forskriften".

Det må være en sammenheng mellom barnets sykdom og personens risiko for fravær fra arbeid, og det kreves at det skal være en markert høyere risiko for dette fraværet. Det er videre en forutsetning at Arbeids- og velferdsetaten har godtatt at barnet har en kronisk sykdom eller funksjonshemming. Det er fastsatt en egen forskrift med oversikt over hvilke diagnoser som i utgangspunktet innebærer at barnet anses som kronisk syk eller funksjonshemmet.

I henhold til § 9-5 tredje ledd gjelder retten til omsorgspenger som hovedregel til og med det kalenderåret barnet fyller tolv år. Dersom barnet er kronisk sykt eller funksjonshemmet, gjelder retten til og med det året barnet fyller 18 år.

Samværsforeldre og steforeldre har ikke en selvstendig rett til utvidet antall dager med omsorgspenger selv om barnet er kronisk sykt eller funksjonshemmet. De kan likevel få fordelt eller overført dager etter § 9-6 femte og sjette ledd.

4.4.2. Departementets vurderinger og forslag

3.4.2.1 *Inkludere langvarig sykdom*

Departementet foreslår at ordlyden i folketrygdloven § 9-6 andre ledd endres, slik at det uttrykkelig fremgår av bestemmelsen at også langvarig sykdom kan gi rett til ti stønadsdager ekstra. Med langvarig menes i denne forbindelse at sykdommen antas å ville ha en varighet på minst ett år. Det er uansett en forutsetning at barnets helsetilstand gir markert høyere risiko for fravær, enten det skyldes tilstanden i seg selv, eller behovet for kontroller og oppfølging. Departementet foreslår at § 9-5 tredje ledd endres tilsvarende, slik at omsorgspersoner til barn med langvarig sykdom får rett til omsorgspenger fram til barnet fyller 18 år, på samme måte som foreldre til kronisk syke barn og funksjonshemmete barn.

Departementet mener gjeldende regelverk i for liten grad tar hensyn til at barn kan være svært syke og foreldrene kan ha økt behov for å ta seg av dem selv om barnet ikke kan defineres som kronisk sykt slik dette begrepet tolkes i trygderettslig forstand. Det er ikke uvanlig at sykdomsbildet hos barn endres etter hvert som de vokser til, og det kan derfor være vanskelig å karakterisere dem som kronisk syke. Dette gjelder også der sykdommens varighet og prognose er uvisst. Lidelser som er langvarige og alvorlige, men ikke alltid livsvarige kan omfatte lidelser som Tourettes syndrom, migrene, ME (CFS), periodisk febersyndrom, anoreksi, kronisk smertesyndrom, posttraumatisk stresslidelse og spiseforstyrrelser. Disse er ikke omfattet av gjeldende forståelse av ordlyden i folketrygdloven. Vi vet ikke hvordan foreldre til barn med slike lidelser ordner seg i dag – om de mottar pleiepenger, bruker

egenmelding, har ulønnet permisjon, eller finner andre løsninger når antall dager med omsorgspenger er brukt opp. For rett til pleiepenger kreves ikke at behovet for tilsyn og pleie skyldes en kronisk tilstand. Det er derfor grunn til å tro at en del foreldre med langvarig syke barn i dag ikke har rett til ekstra dager med omsorgspenger, men har rett til pleiepenger. Beregningsgrunnlag og utmåling er den samme for de to ytelsene.

Endringen vil føre til at folketrygdloven blir mer i samsvar med arbeidsmiljøloven § 12-9, som gir omsorgspersoner rett til permisjon dersom barnet har kronisk sykdom, langvarig sykdom eller har nedsatt funksjonsevne.

Den foreslåtte endringen vil utvide gruppen foreldre med rett til mer enn ti dager med omsorgspenger. Arbeidsgiver kan kreve refusjon fra trygden når det er betalt omsorgspenger i mer enn ti dager til en ansatt, og de økte utgiftene vil derfor falle på staten. Selv om arbeidstakerne allerede har rett til permisjon, kan økt rett til økonomisk kompensasjon føre til at flere bruker permisjonsretten. For små og mellomstore arbeidsgivere vil økt fravær fra arbeidsplassen i seg selv kunne være en vesentlig belastning. Det er likevel grunn til å tro at fraværet i all hovedsak er det samme uavhengig av retten til omsorgspenger. Dersom barnet er sykt, vil foreldrene som regel ha fravær fra jobb selv om dette ikke dekkes av retten til omsorgspenger. Departementet mener at hensynet til at barn med langvarig sykdom skal ha samme mulighet til å ha foreldrene hos seg som barn med kronisk sykdom, veier tungt.

Det er etter departementets mening riktigere å gi foreldre til langvarig syke barn med et begrenset behov for fravær fra arbeidet utvidet rett til omsorgspenger enn at de skal motta pleiepenger. For pleiepenger er det et krav om minst 20 pst. fravær fra arbeidet for å få rett til ytelsen, mens det for omsorgspenger ikke finnes en tilsvarende nedre grense. Omsorgspenger er mer fleksibelt, både for arbeidsgiver og foreldrene. For foreldrene er omsorgspenger også en mindre byråkratisk ytelse, fordi det ikke er krav om legeerklæring fra spesialisthelsetjenesten for å få rett til ytelsen. For å benytte seg av omsorgspenger er det tilstrekkelig med egenerklæring, eller i enkelte tilfeller legeerklæring fra fastlege.

Departementet foreslår at det presiseres i § 9-6 fjerde ledd at for at det skal gis utvidet rett til omsorgspenger, må Arbeids- og velferdsetaten både ha godtatt at barnet er kronisk eller langvarig sykt eller funksjonshemmet, og at dette fører til markert høyere risiko for fravær fra arbeidet for å ta seg av barnet.

Videre foreslår departementet at "langvarig sykt" legges til i § 9-9, som regulerer når omsorgspenger ytes fra folketrygden. Dette er en logisk følge av at man likestiller langvarig syke og kronisk syke barn i § 9-6 som omhandler rett til omsorgspenger for arbeidstakere.

3.4.2.2 Oppheve forskrift om hvilke sykdommer og funksjonshemninger som skal gi utvidet rett til omsorgspenger etter folketrygdloven § 9-6 andre ledd

Departementet foreslår å oppheve forskrift 25. mars 1997 nr. 263 om hvilke sykdommer og funksjonshemninger som skal gi utvidet rett til omsorgspenger etter folketrygdloven § 9-6 andre ledd, og erstatte denne med en tydeligere regulering i folketrygdloven § 9-6 andre og fjerde ledd.

Forskriften er gitt med hjemmel i § 9-6 åttende ledd. Forskriften har to paragrafer. Den ene er en bestemmelse som sier at barn som lider av en sykdom eller funksjonshemming som er nevnt i en etterfølgende liste med 26 diagnoser, omfattes av folketrygdloven § 9-6 andre ledd, dersom lidelsen medfører en markert høyere risiko for at foreldrene får fravær fra arbeidet for

å ta seg av barnet når det er sykt. I tillegg til de 26 diagnosene står det avslutningsvis en henvisning til andre betydelige kroniske sykdommer og funksjonshemninger enn de som er nevnt. Den andre paragrafen bestemmer at en ny arbeidsgiver kan kreve at arbeidstakeren legger fram erklæring fra tidligere arbeidsgiver(e) om hvor mange dager arbeidstakeren har fått omsorgspenger under fravær på grunn av barns eller barnepassers sykdom i det kalenderåret bytte av arbeidsgiver finner sted. Forskriften har ikke vært endret siden den ble fastsatt i 1997.

En diagnosebundet opplisting, slik det er gjort i denne forskriften, er en lite hensiktsmessig måte å fastsette regelverk på. Forskriften er lite fleksibel, da det vil ta tid før endringer i diagnosekriterier, sykdomsbetegnelser og behandling gjenspeiles i regelverket. Dette vises godt i gjeldende forskrift, som ikke nevner en rekke psykiske lidelser som er langvarige og som åpenbart kan gi markert økt risiko for fravær, slik som f.eks. Tourettes syndrom og spiseforstyrrelser.

Selv om den manglende fleksibiliteten i noen grad er reparert ved den avsluttende formuleringen om andre betydelige kroniske sykdommer, kan listen bli oppfattet som uttømmende av både foreldre og helsepersonell. Det kan ikke utelukkes at kravene til dokumentasjon mv. som stilles til foreldre til barn med diagnose som ikke står på listen blir relativt store. På den andre siden kan det også tenkes at foreldre til barn med en diagnose som står på listen, nærmest automatisk får flere dager med omsorgspenger, selv om barnet er så mildt rammet at det i praksis ikke medfører markert høyere risiko for fravær.

Ved å fjerne forskriften med diagnoselisten, må alle saker vurderes konkret etter kriteriene i loven, uavhengig av diagnose. Departementet mener dette vil medføre at utvidet rett til omsorgspengedager gis til de som trenger det. Departementet mener det skal være den reelle risikoen og det faktiske behovet for mer fravær fra arbeidet knyttet til sykdommen og oppfølging av barnets helsetilstand som avgjør om det skal gis større rett til fravær med lønn, ikke diagnosen i seg selv.

Arbeidsgiver kan kreve refusjon fra trygden for utbetalte omsorgspenger ut over ti dager. For at ny arbeidsgiver ikke skal risikere å forskuttere omsorgspenger som så ikke blir refundert, vil det være nødvendig at arbeidsgiveren får kunnskap om hvor mange dager med omsorgspenger den ansatte har ut over arbeidsgivers ansvar, og hvor mange dager som er brukt. Arbeidsgiver kan også kreve dokumentasjon på at arbeidstakeren har rett til mer enn ti dager med omsorgspenger før dette forskutteres. Departementet viser til at utveksling av slik informasjon, og ev. behov for dokumentasjon, er en sak mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Departementet antar at arbeidsgiver i mange tilfeller nøyer seg med å innhente informasjon fra arbeidstakeren selv, og at det i liten grad kreves at arbeidstakeren legger fram dokumentasjon fra tidligere arbeidsgiver om hvor mange dager med omsorgspenger som er brukt. Departementet antar at det ikke er nødvendig å regulere at en ny arbeidsgiver kan kreve dokumentasjon fra den ansatte knyttet til dette, og foreslår derfor ikke å videreføre denne forskriftsbestemmelsen. Dersom høringsinstansene likevel ser behov for å regulere dette videre, ber departementet særskilt om innspill på dette.

Departementet foreslår å oppheve forskriften som er gitt med hjemmel i § 9-6 åttende ledd. Videre foreslår departementet å justere forskriftshjemmelen, ettersom denne ved opphevelse av forskriften blir stående ubrukt.

Dette forslaget imøtekommer også anbefalingen i NOU 2020:1 Tjenester til personer med autismespekterforstyrrelser og til personer med Tourettes syndrom, om at retten til omsorgspenger gjennomgås for å sikre at foreldre til barn med Tourettes syndrom får rett til utvidet antall omsorgsdager. Med dette forslaget vil foreldre til barn med denne diagnosen vurderes på lik linje med foreldre til barn med andre diagnoser som gir markert økt risiko for fravær.

4.4.3. Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreslåtte endringene går ut på at langvarig sykdom i tillegg til kronisk sykdom skal gi utvidet rett til omsorgspenger. I tillegg skal diagnoselisten som gir rett til utvidet antall dager bortfalle.

For Arbeids- og velferdsetaten vil endringene medføre flere skjønnsmessige vurderinger enn i dag. På den annen side vil alle vurderingene ta utgangspunkt i beskrivelsen fra behandlende lege, og denne vil ofte være tilstrekkelig til å fatte en avgjørelse.

Gjeldende forskrift, som lister opp 26 tilstander som gir rett til utvidet antall dager nærmest uten videre, innebærer at alle saker som gjelder disse tilstandene er enkle å vurdere. For tilfellene som ikke faller inn under punkt 1-26, er det imidlertid en vanskelig skjønnsmessig vurdering. Vurderingen som gjøres, er om diagnosen som er satt kan likestilles med øvrige diagnoser på listen. Dette er en medisinskfaglig vurdering, og slike saker legges ofte fram for rådgivende overlege.

Ved å fjerne forskriften og dermed diagnoselisten, vil alle saker vurderes med samme utgangspunkt, og i forhold til om barnets tilstand gir en markert høyere risiko for fravær, enten fordi barnet trenger pleie eller fordi foreldrene må være med barnet til kontroller, behandling og annen oppfølging. Dette må bygge på både medisinske og andre vurderinger, for eksempel en utvidet beskrivelse fra barnets lege om det er sannsynliggjort at tilstanden gir økt risiko for fravær fra arbeidet. Selv om flere saker skal vurderes skjønnsmessig, er det derfor likevel sannsynlig at vurderingen i større grad kan gjøres av saksbehandler selv, uten behov for å legge saken fram for rådgivende lege. Dette fører til redusert saksbehandlingstid, og sparer ressurser i den rådgivende legetjenesten. Endringene vil heller ikke medføre vesentlige utviklingskostnader.

De foreslåtte endringene er antatt å utvide gruppen foreldre med rett til mer enn ti dager med omsorgspenger, da flere helsetilstander kan gi utvidet rett. Formuleringen om andre betydelige kroniske sykdommer i gjeldende forskrift om hvilke sykdommer og funksjonshemninger som skal gi utvidet rett til omsorgspenger, gir likevel Arbeids- og velferdsetatens en viss grad av fleksibilitet i hvordan dagens regelverk praktiseres. Ettersom kronisk sykdom og langvarig sykdom i stor grad er overlappende, er det derfor usikkert i hvilken grad praktiseringen av regelverket vil endres. Videre vet vi at det er et fåtall personer som bruker opp den ordinære kvoten på ti dager. Det er derfor sannsynlig at effekten av endringene vil være begrenset. Legges det til grunn at utvidelsen vil medføre en økning på 20 pst. i antall foreldre med utvidet rett til omsorgspenger etter bestemmelsen, kan merutgiftene på usikkert grunnlag anslås til om lag 3 mill. kroner.

Foreldre til en del langvarig syke barn vil etter dagens regler ha rett på pleiepenger. Endringen vil kunne påvirke fordeling av uttak mellom pleiepenger og omsorgspenger. Siden beregningsgrunnlaget og utmålingen er den samme for pleiepenger og omsorgspenger og ordningene finansieres over samme kapittel og post på statsbudsjettet, vil en overvelting av mottakere fra pleiepenger til omsorgspenger ikke ha økonomiske konsekvenser for folketrygden.

4.5. Krav til dokumentasjon ved omsorgspenger fra folketrygden (§ 9-7)

4.5.1. Bakgrunn og gjeldende rett

De fleste som har rett til omsorgspengedager får de ti første dagene dekket av arbeidsgiver. De som ikke har rett til dette, kan likevel ha rett til omsorgspenger fra Arbeids- og velferdsetaten. Omsorgspenger utbetales fra Arbeids- og velferdsetaten fra første dag når arbeidstakeren har vært i arbeid, men har skiftet arbeidsgiver mindre enn fire uker før stønadstilfellet oppsto, samt i noen tilfeller til frilansere og selvstendig næringsdrivende, jf. folketrygdloven § 9-9. For å få omsorgspenger fra Arbeids- og velferdsetaten må det legges fram legeerklæring. Ved omsorgspenger fra arbeidsgiver kan man bruke egenmelding de første tre dagene av hvert tilfelle, slik som ved egen sykdom.

4.5.2. Departementets vurderinger og forslag

Mange er ikke kjent med kravet til legeerklæring fra første dag for rett til omsorgspenger fra Arbeids- og velferdsetaten. De må derfor be legen om legeerklæring i etterkant fordi Arbeids- og velferdsetaten etterspør dette når søknad om omsorgspenger behandles. Dette skaper merarbeid for bl.a. Arbeids- og velferdsetaten og foreldrene. Det ytes dessuten omsorgspenger også i tilfeller der barnet ikke er sykt, men f.eks. er til kontroll etter sykdom, eller når barnepasser er syk. Da er det ikke mulig å legge fram legeerklæring. Dette fører til at foreldre ikke får penger de strengt tatt har krav på.

Dersom det skal stilles strengere krav til dokumentasjon ved utbetaling av omsorgspenger fra Arbeids- og velferdsetaten enn fra arbeidsgiver, bør dette være saklig begrunnet. Det er vanskelig å se at risikoen for misbruk er vesentlig større ved utbetaling fra Arbeids- og velferdsetaten enn ved utbetaling fra arbeidsgiver, selv om den personlige relasjonen og lojaliteten til arbeidsgiver mangler i den enkeltes forhold til Arbeids- og velferdsetaten. Det må uansett dokumenteres at man har barn og for øvrig er i en slik situasjon at det er Arbeids- og velferdsetaten som skal utbetale omsorgspengene. En harmonisering av reglene for omsorgspenger fra arbeidsgiver og fra Arbeids- og velferdsetaten vil være en fordel både for brukerne og etaten. Det vil bedre brukeropplevelsen, bidra til at foreldre får omsorgspenger de har krav på, og redusere Arbeids- og velferdsetatens administrasjon av ordningen.

Departementet foreslår å fjerne dokumentasjonskravet i folketrygdloven § 9-7 fjerde ledd, slik at arbeidstaker, frilanser og næringsdrivende kan gi skriftlig egenmelding til Arbeids- og velferdsetaten for de første tre kalenderdagene i hvert enkelt fraværstilfelle.

4.5.3. Økonomiske og administrative konsekvenser

For Arbeids- og velferdsetaten vil en slik endring være en forenkling. Egenerklæringen kan gjøres digital, og kravet kan potensielt behandles helautomatisk, fordi det ikke stiller krav til at saksbehandler vurderer om vedlegget til søknaden kommer fra lege eller ikke. Endringen vil også være en forenkling for brukerne, som slipper å framskaffe legeerklæring ved fravær på inntil tre dager. Det vil også være arbeidsbesparende for legene som slipper å utstede legeerklæring i disse tilfellene.

Vi har ikke noe godt grunnlag for å si hvor mange som vil bli berørt av endringen. De fleste som mottar omsorgspenger har kortvarige fraværstilfeller, men enkelte har mange tilfeller i løpet av et år. Det antas derfor at endringen vil gjelde de fleste som mottar omsorgspenger fra folketrygden. De fleste framskaffer i dag de nødvendige legeattestene, men som nevnt over forekommer det også tilfeller der foreldre ikke får omsorgspenger fordi fraværet ikke kan dokumenteres ved legeerklæring. Legges det til grunn at forslaget vil øke utgiftene for folketrygden med om lag 5 pst., vil dette gi merutgifter på om lag 2 mill. kroner.

4.6. Pleiepenger i livets slutfase (§ 9-13)

4.6.1. Bakgrunn og gjeldende rett

Personer som i hjemmet pleier nærstående i livets slutfase, har rett til pleiepenger i inntil 60 dager per pasient. Formålet med ordningen er å legge til rette for at personer som ønsker å dø hjemme, skal kunne pleies av en som står dem nær, i tillegg til av helsepersonell. Det gis derfor ikke pleiepenger dersom pasienten er innlagt i institusjon. Ved institusjonsopphold vil pleien være ivaretatt av ansatte, og nærstående som er til stede er der av andre grunner enn for å ivareta pasientens pleiebehov.

Det er ingen aldersgrenser i ordningen, men i praksis benyttes den når pasienten er voksen, da ordningen for pleiepenger til syke barn er gunstigere, og brukes når pasienten er under 18 år.

Det står ingenting i bestemmelsen om hvor mange som kan motta pleiepenger for samme pasient. I praksis tolkes dette som at bare én person om gangen kan motta pleiepenger. Dersom f.eks. to søsken samarbeider om å pleie en forelder i slutfasen, vil de altså ikke kunne få pleiepenger for samme dag, men de kan f.eks. få pleiepenger annenhver dag.

Det store flertall av pasientene har én pleier gjennom hele perioden. I gjennomsnitt ytes det pleiepenger i 17 dager per pasient, og det er svært sjelden kvoten på 60 dager brukes opp.

4.6.2. Departementets vurderinger og forslag

3.6.2.1 Gi rett til at to personer kan ta ut pleiepenger samtidig

Som det fremgår av punkt 3.6.1, er det i regelverket i dag åpnet for at flere pleieyttere kan motta pleiepenger for samme pasient. Dette innebærer at flere pleieyttere kan dele på det samlede antall stønadsdager, men det er ikke anledning for at mer enn en person av gangen kan ta ut pleiepenger for samme dag.

Pleie i hjemmet i livets slutfase vil kunne kreve kontinuerlig tilstedeværelse av pårørende og helsepersonell. I mange tilfeller vil det kunne være behov for at flere pleieyttere kan være til stede i hjemmet samtidig. Det kan tenkes tilfeller hvor pasienten har så stort behov for pleie, eller at gjøremålene er så omfattende, at det er nødvendig med tilstedeværelse fra flere.

Det vil dessuten i mange situasjoner kunne være vanskelig for pleieyter å gå på arbeid de dagene vedkommende ikke innvilges pleiepenger fordi en annen mottar pleiepenger for de dagene. Departementet vet at mange pårørende mottar sykepenger, og det er nok også mange som får lønnet eller ulønnet velferdspermisjon fra arbeidsgiver. Dersom dette gjelder personer som pleier nærstående i livets slutfase, er det pleiepenger som er korrekt ytelse, uavhengig av om også andre personer pleier pasienten. Dette tilsier at det er et behov for at flere skal kunne ta ut dager samtidig.

De siste årene har stadig flere alvorlig syke pasienter valgt å dø hjemme. En undersøkelse gjennomført av Opinion på oppdrag fra Fransiskushjelpen viser at det har vært en økning på antall som har valgt å dø hjemme på 60 pst. fra 2019 til 2020. Det antas at dette kan skyldes strenge smitteverntiltak og besøksrestriksjoner ved sykehus og sykehjem som følge av Covid-19-pandemien. Først i 2022 vil man kunne se hvorvidt dette er en varig endring.

Tall fra Arbeids- og velferdsdirektoratet fra 2018 viser at det i en overvekt av tilfellene (86 pst.) kun er én pleieyter for hele perioden, selv om det er anledning til å dele på dagene. I mange tilfeller vil pasienten også motta medisinsk oppfølging og pleie av helsepersonell, som kommer i tillegg til pleien fra de nærstående.

Departementet understreker at pleiepenger i livets slutfase skal gis til personer som yter aktiv pleie til pasienten. Dette er årsaken til det ikke ytes pleiepenger når pasienten er innlagt på sykehus. Departementet foreslår derfor å begrense antallet samtidige nærstående pleieytere til to personer. Dette er også samme antall som kan motta pleiepenger samtidig i forbindelse med barns sykdom.

Departementet foreslår å presisere i § 9-13 at to personer kan ta ut pleiepenger samtidig etter denne ordningen. Den maksimale rammen på 60 dager skal ikke påvirkes av dette. Dette innebærer at dersom to personer samtidig mottar 100 pst. pleiepenger etter bestemmelsen, kan ytelsen utbetales i maksimalt 30 dager til hver. På denne måten blir det større fleksibilitet og opp til den enkelte å vurdere behovet for pleie. Det vil være pasienten selv som skal bestemme om vedkommende ønsker å bli pleiet av flere samtidig. Det vil også kunne gi personer som pleier på kvelds- eller nattestid, mulighet til nødvendig hvile på dagtid.

Ved å gi flere pleieytere anledning til å ta ut pleiepenger for samme dag, vil kvoten på 60 dager kunne brukes opp raskere. Arbeids- og velferdsetatens statistikk over bruk av ytelsen viser imidlertid at det er en svært liten gruppe som i dag nærmer seg denne grensen. I 2018 ble det gjennomsnittlig utbetalt pleiepenger for 17,2 dager per pasient. Departementet mener bruken av ordningen viser at det er liten risiko for at man ved slikt dobbelt uttak vil nå det maksimale antallet dager per pasient.

3.6.2.2 Presisere at samme legeerklæring kan gjelde for alle pleierne

Departementet foreslår å presisere i § 9-16 femte ledd at samme legeerklæring kan legges til grunn for alle som pleier en nærstående. Dette vil gjelde enten de yter pleie samtidig, eller veksler på å yte pleien gjennom den totale pleieperioden.

Arbeids- og velferdsetaten kan med hjemmel i folketrygdloven 21-4 be om de opplysninger som er nødvendige for å vurdere om vilkårene for rett til ytelse er oppfylt. Rammene for hvilke opplysninger etaten kan innhente, vil gå fram av folketrygdlovens nødvendighetskrav, sammenholdt med blant annet forvaltningsrettslige bestemmelser og regler om personvern. Dersom etaten må ha opplysninger om den pleietrengendes tilstand for å vurdere om ytelse

etter folketrygdloven kan gis, vil loven derfor åpne for det. Ved å fjerne kravet til at hver søker skal legge fram en egen legeerklæring, vil Arbeids- og velferdsetaten selv kunne vurdere om det er nødvendig å be om legeerklæring i den aktuelle saken. Dersom den legeerklæring som foreligger i en pleiers sak inneholder opplysninger som er tilstrekkelig for å avgjøre en annen pleiers sak, skal etaten kunne bruke opplysningene i denne legeerklæringen, uten at det må framskaffes en ny legeerklæring.

Hensikten med endringen er å presisere vilkåret om nødvendighet i folketrygdloven § 21-4, samtidig legge til rette for at etaten kan utøve noe mer fleksibilitet ved saksbehandlingen av saker der en nærstående ligger for døden.

4.6.3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om at to personer kan motta pleiepenger samtidig vil potensielt kunne medføre mer manuelt arbeid for saksbehandlerne i Arbeids- og velferdsetaten. Pga. lavt saksomfang antas det likevel at endringen ikke vil føre til behov for større ressursbruk.

Forslaget om at to personer kan ta ut pleiepenger samtidig vil kunne medføre at samlet uttak av pleiepengedager øker og dermed gi økte utgifter for folketrygden. I 2018 var det én pleieyter i 86 pst. av tilfellene. Det antas at flere vil benytte seg av to pleieytere dersom regelverket blir mer fleksibelt. Enkelte av de som vil få rett til samtidig uttak, mottar trolig i dag i stedet sykepenger eller velferdspolispermisjon fra arbeidsgiver. Forslaget vil dermed også kunne innebære en forskyvning av utgifter fra arbeidsgivere til trygden.

Vi har ikke et godt grunnlag for å anslå hvor mange som vil benytte seg av retten til samtidig uttak av pleiepenger. Det vil fortsatt være tilfeller der det er mer hensiktsmessig eller ønskelig for flere pleieytere å motta stønad for forskjellige dager, ev. en kombinasjon. Det vil fortsatt også være et krav om at ytelsen gis til personer som yter aktiv pleie til pasienten. Legges det til grunn at det etter regelendringen vil være to pleieytere til stede i 15 pst. av tilfellene, vil dette gi merutgifter for folketrygden på om lag 6 mill. kroner.

Forslaget om at samme legeerklæring kan legges til grunn for alle som pleier en nærstående vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

4.7. Opplæringspenger (§ 9-14)

4.7.1. Bakgrunn og gjeldende rett

Familier med barn med funksjonsnedsettelse og varig sykdom opplever utfordringer og hindringer familier med funksjonsfriske barn ikke møter. Opplæring av støtteapparatet rundt et funksjonshemmet eller langvarig sykt barn setter familien i stand til å ivareta barnets grunnleggende rettigheter. Det gis rett til opplæringspenger til et medlem med omsorg for funksjonshemmet eller langvarig sykt barn ved deltagelse på kurs eller annen opplæring ved godkjent helseinstitusjon, dersom opplæringen er *nødvendig* for at medlemmet skal kunne ta seg av og behandle barnet. Det er altså ikke tilstrekkelig at opplæringen oppleves som nyttig.

Det kan også ytes opplæringspenger når kurset holdes utenfor helseinstitusjonens lokaler, under forutsetning av at kurset eller opplæringen fullt ut skjer i helseinstitusjonens regi.

Det kan også ytes opplæringspenger ved deltagelse på foreldrekurs ved et offentlig spesialpedagogisk kompetansesenter.

For personer som er omfattet av trygdeforordningen, (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009 (EØS-borgere samt statsløse og flyktninger bosatt i EØS-stater, og deres familiemedlemmer), kan det ytes opplæringspenger ved opphold i EØS-stater. Det gis en begrenset rett til opplæringspenger ved opphold i utlandet utover EØS-stater, jf. folketrygdloven § 9-4.

Det er et vilkår for rett til opplæringspenger at opplæringen har et omfang på minst 20 pst. av en arbeidsuke, og at inntektstapet tilsvarer minst 20 pst. av inntekten. Reisetid kan regnes med. Korte kurs og opplæring som gis utenfor foreldrenes arbeidstid, f.eks. på kveldstid, gir derfor ikke rett til opplæringspenger.

Det er ingen øvre aldersgrense for rett til ytelser etter denne paragrafen. Det kan ytes stønad selv om personen det gis opplæringspenger for er over 18 år.

4.7.2. Departementets vurderinger og forslag

Det er et vilkår for rett til opplæringspenger i dag at personen har "omsorg for" barnet. Barnets foreldre vil som hovedregel alltid anses for å ha "omsorg for" barnet, men også andre omsorgspersoner vil kunne ha rett til opplæringspenger.

Begrepet "omsorg for barn" er i Arbeids- og velferdsetatens praksis og i rettspraksis tolket mer utvidende i folketrygdloven § 9-14 sammenlignet med andre bestemmelser i kapittel 9 der likelydende begrep er brukt. I eksempelvis folketrygdloven § 9-5 menes det med "omsorg for barn" foreldre som har den daglige omsorgen for barnet. Arbeids- og velferdsetaten har i praksis utvidet personkretsen i folketrygdloven § 9-14 til å gjelde også for eksempel voksne søsken og besteforeldre. Etter departementets vurdering er det uheldig å ha ulike betydninger av samme begrep i samme kapittel av loven.

Departementet foreslår å endre ordlyden i folketrygdloven § 9-14, slik at personer som har behov for nødvendig opplæring for å kunne ta seg av og behandle barnet får rett til opplæringspenger. Departementet ønsker med forslaget å klargjøre at lovteksten skal tolkes i samsvar med dagens praksis. Dette tydeliggjør at også andre personer enn barnets foreldre som har en rolle med å ivareta barnet vil kunne ha krav på opplæringspenger. Det kreves ikke at vedkommende har den daglige omsorgen for barnet, det er tilstrekkelig at man pleier og tar seg av barnet i perioder. Den faktiske relasjonen og tilknytningen til barnet vil være av betydning. Det er et krav om at opplæringen vil måtte være nødvendig for at vedkommende skal kunne ta seg av og behandle barnet. Eksempelvis vil da besteforeldre, tanter og onkler ha krav på nødvendig opplæring dersom de periodevis tar seg av barnet. Forslaget er ikke ment å medføre en realitetsendring i personkretsen som i dag faller inn under ordningen. Personer som i kraft av yrket sitt tar seg av barnet, har ikke rett til opplæringspenger etter denne bestemmelsen

Som nevnt gjelder retten til opplæringspenger også etter at personen det gis opplæringspenger for har fylt 18 år. Mange personer med funksjonshemminger og varig sykdom har behov for tett oppfølging av trygge omsorgspersoner hele livet. Denne rollen fylles ofte av foreldrene, også etter at barnet er blitt voksen, eventuelt har flyttet hjemmefra til egen bolig. Hensikten med bestemmelsen tilsier at opplæring også kan gis til andre personer som spiller en viktig rolle i personens liv, ved å ta seg av eller behandle vedkommende, også som voksen. Når rettigheten knyttes til «omsorgen for» kommer dette på spissen, fordi det i utgangspunktet ikke er noen som har «omsorgen for» personer som har fylt 18 år og er myndige. Når personen ikke lenger bor hjemme hos omsorgspersonen problematiseres dette ytterligere.

En endring i ordlyden kan medføre at flere mottar opplæringspenger for personer som har fylt 18 år, noe som vil være i tråd med lovens hensikt, og derfor en riktig justering av dagens praksis. Fordi det fremdeles er krav til at opplæringen er nødvendig for at vedkommende skal kunne ta seg av og behandle personen, vil personkretsen naturlig være begrenset for personer over 18 år.

4.7.3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om å endre begrepet "med omsorg for" til "den som trenger opplæring for å ta seg av og behandle barnet" når det gjelder hvem som skal rett til opplæringspenger, vil ikke ha vesentlige administrative konsekvenser for Arbeids- og velferdsetaten. Forslaget vil i prinsippet innebære en utvidelse av personkretsen, og vil dermed kunne medføre økte utgifter for folketrygden.

For personer som tar seg av og behandler et barn under 18 år med funksjonshemming eller langvarig sykdom, innebærer dagens praksis at det etter en konkret vurdering kan gis opplæringspenger til andre personer enn de "med omsorg for" barnet. Ettersom forslaget vil bidra til å harmonisere lovteksten med dagens praksis, er det ventet at de økonomiske konsekvensene av forslaget vil være begrensede knyttet til denne gruppen.

For personer som tar seg av og behandler en person over 18 år med funksjonshemming eller langvarig sykdom, antas det at forslaget vil kunne medføre at flere får rett til opplæringspenger. Vi har ikke statistikk som kan belyse hvor mange som vil bli berørt, men basert på erfaringer fra pleiepengeordningen vet vi at det er få tilfeller som gjelder denne gruppen. På bakgrunn av dette kan det anslås at disse tilfellene utgjør 5 pst. av mottakerne av opplæringspenger, som tilsvarer om lag 3 mill. kroner av utgiftene til opplæringspenger. Legges det til grunn at endringen vil medføre en økning i antall mottakere på 10 pst. i denne gruppen, vil dette gi merkostnader på om lag 0,3 mill. kroner for folketrygden.

Utkast til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd

§ 8-18 tredje ledd tredje punktum:

Retten til sykepenger faller bort dersom arbeidsgiveren skal betale sykepenger på grunnlag av legeerklæring (§ 8-7), og legeerklæringen ikke er sendt til arbeidsgiveren innen 14 dager etter at arbeidsgiveren kan kreve slik erklæring, *såfremt det har vært mulig for arbeidstakeren å sende legeerklæringen.*

§ 8-41 andre ledd bokstav a):

- a) Sykepenger fastsettes ut fra den aktuelle månedsinntekten, se § 8-28 til § 8-30.

§ 8-43 andre ledd:

Sykepengegrunnlaget fastsettes etter de bestemmelsene som gjelder for et medlem som har inntekt både som arbeidstaker og som selvstendig næringsdrivende, se § 8-41. *Inntekt som arbeidstaker og frilanser fastsettes ut fra den aktuelle månedsinntekten etter § 8-41 andre ledd a). Inntekt som selvstendig næringsdrivende fastsettes ut fra den pensjonsgivende årsinntekten etter § 8-41 andre ledd b).*

§ 8-49 første ledd andre punktum:

Til et medlem som mottar dagpenger under arbeidsløshet, eller som opptjener ventetid etter § 4-9, ytes det sykepenger *etter bestemmelsene i kapitlet her* fra og med den dag medlemmet blir arbeidsufør.

Bestemmelsens andre punktum blir tredje punktum.

§ 9-5 tredje ledd skal lyde:

Retten til omsorgspenger gjelder til og med det kalenderåret barnet fyller 12 år. Dersom barnet er kronisk *eller langvarig* sykt eller funksjonshemmet, gjelder retten til og med det året barnet fyller 18 år.

§ 9-6:

§ 9-6. Antall dager med omsorgspenger

Omsorgspenger etter § 9-5 første ledd ytes til den enkelte arbeidstaker i opptil 10 stønadsdager for hvert kalenderår. Har vedkommende omsorgen for mer enn to barn, ytes det omsorgspenger i opptil 15 stønadsdager. Når arbeidstakeren er alene om omsorgen, økes antallet stønadsdager til henholdsvis 20 og 30.

Dersom en arbeidstaker har kronisk *eller langvarig* syke eller funksjonshemmete barn og dette fører til en markert høyere risiko for fravær fra arbeidet *for å ta seg av barnet*, ytes det omsorgspenger etter reglene i første ledd med tillegg av 10 stønadsdager for hvert kronisk sykt eller funksjonshemmet barn. Når arbeidstakeren er alene om omsorgen, doubles antall stønadsdager

Arbeidstakeren regnes for å ha aleneomsorg for et barn også hvis den andre av barnets foreldre i lang tid ikke kan ha tilsyn med barnet fordi han eller hun er funksjonshemmet, *i fengsel, avtjener verneplikt, er innlagt i helseinstitusjon e.l.*

For at arbeidstakeren skal få utvidet rett til omsorgspenger etter andre ledd, må Arbeids- og velferdsetaten ha godtatt at barnet er kronisk *eller langvarig* sykt eller funksjonshemmet, *og at dette fører til markert høyere risiko for fravær fra arbeidet for å ta seg av barnet.*

Selv om den ene av foreldrene er alene om den daglige omsorgen, kan stønadsdagene fordeles mellom foreldrene *etter avtale.*

Når en av foreldrene er alene om den daglige omsorgen, kan opptil 10 av stønadsdagene overføres til ektefelle, eller til samboer når samboerforholdet har vart i minst 12 måneder.

Reglene i denne paragrafen gjelder tilsvarende for frilansere og selvstendig næringsdrivende, men slik at det ytes omsorgspenger etter utløpet av ventetiden, se § 9-9 første ledd.

Arbeidsgiver kan gi rett til omsorgspenger for kortere perioder enn hele dager. Arbeidsgiveren har plikt til å drøfte med de tillitsvalgte om det skal gis slik rett til å ta ut omsorgspenger for del av dag.

Departementet kan gi forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragrafen.

§ 9-7 fjerde ledd:

For at arbeidstakeren, frilanseren eller den selvstendige næringsdrivende skal få rett til omsorgspenger fra trygden må barnets eller barnepasserens sykdom dokumenteres med *egenmelding de første tre kalenderdagene, og deretter med legeerklæring.*

§ 9-9 første ledd:

Trygden yter omsorgspenger dersom arbeidstakeren har vært i arbeid eller i en likestilt situasjon (§ 9-2 jf § 8-2) i til sammen minst fire uker umiddelbart før fraværet, men ikke har rett til omsorgspenger fra en arbeidsgiver. Til frilansere og selvstendig næringsdrivende ytes det ikke omsorgspenger fra trygden de ti første fraværslagene (ventetid). Dersom frilanseren eller den selvstendig næringsdrivende bare har omsorg for et kronisk *eller langvarig* sykt eller funksjonshemmet barn over 12 år, ytes omsorgspenger fra og med 1. fraværslag

§ 9-13:

§ 9-13. Pleiepenger for pleie av en nærstående i livets slutfase

Til medlem som i hjemmet pleier en nærstående i livets slutfase, ytes det pleiepenger i opptil 60 dager for hver pasient. *Det kan ytes pleiepenger til inntil to personer samtidig.*

§ 9-14:

§ 9-14. Opplæringspenger til et medlem som tar seg av et langvarig sykt eller funksjonshemmet barn

Et medlem som trenger nødvendig opplæring for å ta seg av og behandle et barn med en funksjonshemming eller en langvarig sykdom, kan få opplæringspenger, dersom

medlemmet gjennomgår opplæring ved en godkjent helseinstitusjon eller deltar på foreldrekurs ved et offentlig spesialpedagogisk *kompetansesenter*

Stønaden kan gis selv om barnet har fylt 18 år.

§ 9-16 femte ledd:

For å få rett til pleiepenger etter § 9-13 må det legges fram legeerklæring fra den helseinstitusjonen eller den legen som har behandlet pasienten. *Samme legeerklæring kan benyttes av flere pleiepengemottakere.*

**Utkast til endringer i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø,
arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)**

§ 12-9 sjette ledd andre setning:

Det samme gjelder hvis det er to om omsorgen, men en av dem er langvarig avskåret fra tilsynet med barnet på grunn av nedsatt funksjonsevne, innleggelse i helseinstitusjon som langtidspasient, *soning av straff, avtjening av verneplikt*, eller tilsvarende forhold